

ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради університету
29 жовтня 2025 року,
протокол № 3

Ректор, голова вченої ради університету,
доктор юридичних наук, професор

_____Олег ОМЕЛЬЧУК
29 жовтня 2025 року
м.п.

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ТА
ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ»
для підготовки на першому(освітньому)
рівні здобувачів вищої освіти ступеня
бакалавра за спеціальністю 035 Філологія
спеціалізацією 035.041 Германські мови та
літератури (переклад включно),
перша – англійська,
галузі знань 03 Гуманітарні науки,

м. Хмельницький

2025

РОЗРОБНИК:

В.о. доцента кафедри філософії, соціально-гуманітарних наук та фізичного виховання,
доктор філософії з цивільної безпеки
18 жовтня 2025 року

Максим ГАЙДУК

СХВАЛЕНО

Рішення кафедри філософії, соціально-гуманітарних наук та фізичного виховання
18 жовтня 2025 року,
протокол № 3.

Завідувач кафедри філософії, соціально-гуманітарних наук та фізичного виховання,
доктор філософських наук, професор
18 жовтня 2025 року

Леонід ВИГОВСЬКИЙ

Деканеса факультету правління та економіки
кандидатка економічних наук
доцентка
18 жовтня 2025 року

Тетяна ТЕРЕЩЕНКО

ПОГОДЖЕНО

Рішення методичної ради університету
22 жовтня 2025 року, протокол №2

Голова методичної ради університету, кандидатка наук
з державного управління, доцентка
22 жовтня 2025 року

Ірина КОВТУН

ЗМІСТ

Стор.

1.	Опис навчальної дисципліни	3
2.	Заплановані результати навчання	4
3.	Програма навчальної дисципліни	6
4.	Структура вивчення навчальної дисципліни	7
4.1.	Тематичний план навчальної дисципліни	7
4.2.	Аудиторні заняття	8
4.3.	Самостійна робота студентів	8
5.	Методи навчання та контролю	9
6.	Схема нарахування балів	9
7.	Рекомендована література	10
7.1.	Основна література	11
7.2.	Допоміжна література	12
8.	Інформаційні ресурси в Інтернеті	12

1. Опис навчальної дисципліни

1. Шифр і назва галузі знань	— 03 Гуманітарні науки
2. Код і назва спеціальності	— 035 Філологія
3. Назва спеціалізації	— 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська
4. Назва дисципліни	— Безпека життєдіяльності та цивільний захист
5. Тип дисципліни	— обов'язкова
6. Код дисципліни	— ОК.9.
7. Освітній рівень, на якому вивчається дисципліна	— Перший
8. Ступінь вищої освіти, що здобувається	— Бакалавр
9. Курс / рік навчання	— Другий
10. Семестр	— Третій
11. Обсяг вивчення дисципліни:	
1) загальний обсяг (кредитів ЄКТС / годин)	— 3 / 90
2) денна форма навчання:	
аудиторні заняття (годин)	— 36
% від загального обсягу	— 40
лекційні заняття (годин)	— 18
% від обсягу аудиторних годин	— 50
семінарські заняття (годин)	— 18
% від обсягу аудиторних годин	— 50
самостійна робота (годин)	— 54
% від загального обсягу	— 60
тижневих годин:	
аудиторних занять	— 4
самостійної роботи	— 6
3) заочна форма навчання:	
аудиторні заняття (годин)	—
% від загального обсягу	—

лекційні заняття (годин)	—
% від обсягу аудиторних годин	—
семінарські заняття (годин)	—
% від обсягу аудиторних годин	—
самостійна робота (годин)	—
% від загального обсягу	—
тижневих годин:	
аудиторних занять	—
самостійної роботи	—
12. Форма семестрового контролю	— Залік
13. Місце дисципліни в логічній схемі:	
1) попередні дисципліни	— Фізичне виховання, Психологія
2) супутні дисципліни	— -
3) наступні дисципліни	— -
14. Мова вивчення дисципліни	— українська.

2. Заплановані результати навчання

Програмні компетентності, які здобуваються під час вивчення навчальної дисципліни	Загальні компетентності: ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. ЗК 7. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми. ЗК 8. Здатність працювати в команді та автономно.
	Програмні результати навчання ПР 4. Розуміти фундаментальні принципи буття людини, природи, суспільства. ПР 5. Співпрацювати з колегами, представниками інших культур та релігій, прибічниками різних політичних поглядів тощо.

Після завершення вивчення дисципліни здобувач повинен продемонструвати такі результати навчання:	
1. Знання <i>(здатність запам'ятовувати або відтворювати факти (терміни, конкретні факти, методи і процедури, основні поняття, правила і принципи, цілісні теорії тощо))</i>	
1.1)	відтворювати визначення понятійно-термінологічного апарату безпеки життєдіяльності та цивільного захисту;
1.2)	знати закони, що регулюють правові аспекти безпеки життєдіяльності та цивільного захисту в Україні;

1.3) володіти основними поняттями із законів, що регулюють безпеку населення та цивільного захисту в Україні;

1.4)	знати основні небезпеки, що можуть загрожувати безпеці населення;
1.5)	знати основні заходи і засоби захисту від небезпек.
2. Розуміння <i>(здатність розуміти та інтерпретувати вивчене, уміння пояснити факти, правила, принципи; перетворювати словесний матеріал у, наприклад, математичні вирази; прогнозувати майбутні наслідки на основі отриманих знань)</i>	
2.1)	пояснювати зміст визначень основних термінів з безпеки життєдіяльності та цивільного захисту;
2.2)	розуміти роль безпечної поведінки самої особи в сучасному світі;
2.3)	розуміти роль держави у створенні безпечних умов життєдіяльності людей;
3. Застосування знань <i>(здатність використовувати вивчений матеріал у нових ситуаціях (наприклад, застосувати ідеї та концепції для розв'язання конкретних задач)</i>	
3.1)	орієнтуватись у ранжуванні сучасних небезпек і виділяти із них ті від яких потрібно захищатись насамперед;
3.2)	вміти критично ставитись до повідомлень про небезпеку;
3.3)	засвоїти алгоритми поведінки під час певної надзвичайної ситуації;
3.4)	вміти використовувати засоби індивідуального захисту та захисні споруди.
4. Аналіз <i>(здатність розбивати інформацію на компоненти, розуміти їх взаємозв'язки та організаційну структуру, бачити помилки й огріхи в логіці міркувань, різницю між фактами і наслідками, оцінювати значимість даних)</i>	
4.1)	після отримання повідомлення про надзвичайну ситуацію, проаналізувати інформацію і оцінити ступінь небезпеки для себе і осіб, що знаходяться поряд;
4.2)	виділяти головні фактори небезпеки даної надзвичайної ситуації і спланувати захист від них;
4.3)	після надходження різноманітної інформації про надзвичайну ситуацію, і її наслідки, проаналізувати і прийти до логічно правильних рішень.
5. Синтез <i>(здатність поєднувати частини разом, щоб одержати ціле з новою системною властивістю)</i>	
5.1)	аргументувати потребу проведення саме таких заходів, які мінімізують наслідки даної надзвичайної ситуації;
5.2)	формулювати накази про дії під час аварійно-відновлювальних робіт після надзвичайної ситуації;
6. Оцінювання <i>(здатність оцінювати важливість матеріалу для конкретної цілі)</i>	
6.1)	оцінювати складність обстановки що склалась внаслідок надзвичайної ситуації;
6.2)	робити висновок щодо масштабів надзвичайної події та необхідних сил та засобів для ліквідації її наслідків;
7. Створення (творчість) <i>(здатність до створення нового культурного продукту, творчості в умовах багатовимірності та альтернативності сучасної культури)</i>	
7.1)	скласти карту потенційно-небезпечних об'єктів певного населеного пункту(району);

7.2)	створити перелік захисних споруд певного населеного пункту(району) та з'ясувати їх готовність до використання за призначенням;
7.3)	створити карту вибухо-пожежонебезпечних об'єктів міста Хмельницького;
7.4)	створити презентацію сучасних ЗІЗ що можуть бути використані населенням у разі надзвичайних ситуацій різного характеру;
7.5)	створити базу даних про основні аварійно-рятувальні загони Хмельниччини з метою звернення до них у разі настання небезпечної події.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Вступ до безпеки життєдіяльності та цивільного захисту.

Основні поняття безпеки людини в побуті, навчанні та професійній діяльності, принципи захисту населення від надзвичайних ситуацій, організацію цивільного захисту та роль кожного у збереженні життя, здоров'я і навколишнього середовища.

Тема 2. Основи законодавства з безпеки життєдіяльності та цивільного захисту.

Правові основи забезпечення безпеки людей, порядок регулювання дій у надзвичайних ситуаціях, права та обов'язки громадян, а також роль держави та її органів у захисті населення й навколишнього середовища.

Тема 3. Менеджмент безпеки, правове забезпечення та організаційно–функціональна структура захисту населення та адміністративно – територіальних одиниць у нс.

Вивчення системного підходу до організації безпеки та захисту населення. У темі розглядаються принципи управління ризиками та надзвичайними ситуаціями, правові основи функціонування органів цивільного захисту, а також структура і взаємодія державних, регіональних та місцевих органів влади. Особлива увага приділяється організаційно–функціональним механізмам планування, підготовки та реагування на надзвичайні ситуації, що забезпечують захист життя, здоров'я людей та збереження економічних і соціальних об'єктів на території країни.

Тема 4. Мінна безпека.

Вивчення загроз, пов'язаних із вибуховими пристроями та мінними небезпеками, а також методів їх виявлення, знешкодження та запобігання. У темі розглядаються типи мін і вибухових пристроїв, принципи дії, можливі наслідки для людей, тварин та об'єктів інфраструктури. Окрему увагу приділено правилам безпечної поведінки у зонах мінної небезпеки, організації заходів цивільного захисту та міжнародним стандартам мінної безпеки для збереження життя та здоров'я населення.

Тема 5. Пожежна безпека.

Вивчення причин виникнення пожеж, їхніх наслідків для життя людей, тварин, довкілля та об'єктів економіки, а також заходів профілактики та ліквідації. У темі розглядаються основні види пожеж, вражаючі фактори вогню, правила безпечної поведінки, організація системи пожежного спостереження та гасіння, роль державних і місцевих органів у забезпеченні пожежної безпеки. Особлива увага приділяється методам навчання населення, нормативно-правовому регулюванню та сучасним технологіям, що мінімізують ризики виникнення пожеж і збитки від них.

Тема 6. Правила пожежної та техногенної безпеки в Україні.

Вивчення законодавчих та нормативних актів, що регламентують запобігання пожежам і техногенним аваріям, а також порядок дій у надзвичайних ситуаціях. У темі розглядаються основні вимоги до безпечної експлуатації будівель, промислових об'єктів та транспорту, правила поводження з вогнебезпечними та вибухонебезпечними речовинами, організація системи контролю та реагування. Особлива увага приділяється обов'язкам громадян, підприємств та

органів влади у забезпеченні безпеки, профілактичним заходам та методам мінімізації наслідків надзвичайних подій для життя, здоров'я людей і навколишнього середовища.

Тема 7. Домедична допомога.

Вивчення основних принципів надання першої допомоги постраждалим до прибуття медичних працівників. У темі розглядаються способи оцінки стану потерпілого, правила зупинки кровотеч, накладання шин та пов'язок, допомога при опіках, переломах, втраті свідомості та інших травмах. Особлива увага приділяється послідовності дій, використанню підручних засобів, безпеці самого рятівника та організації своєчасного виклику екстрених служб для збереження життя і здоров'я потерпілого.

Тема 8. Домедична допомога.

Вивчення симптомів та проявів ураження організму людини небезпечними хімічними агентами та речовинами, що використовуються у бойових та промислових умовах. У темі розглядаються характерні ознаки впливу отруйних речовин, запалювальних компонентів та продуктів ракетного палива на дихальну, серцево-судинну та нервову системи людини, а також методи своєчасного розпізнавання уражень для надання ефективної домедичної допомоги та організації захисних заходів. Особлива увага приділяється безпеці рятівників і застосуванню індивідуальних засобів захисту.

Тема 9. Електробезпека.

Вивчення правил безпечної роботи з електрообладнанням та електромережами, запобіганню ураження електричним струмом і виникненню пожеж через електроприлади. У темі розглядаються основні джерела електричної небезпеки, механізми ураження, методи захисту людей, правила експлуатації електроустановок та заходи першої допомоги при ураженні електрострумом. Особлива увага приділяється дотриманню нормативних вимог, використанню захисних пристроїв і засобів індивідуального захисту для збереження життя та здоров'я людей.

4. Структура вивчення навчальної дисципліни

4.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ теми	Назва теми	Кількість годин												
		Денна форма навчання							Заочна форма навчання					
		Усього	у тому числі					Усього	у тому числі					
			Лекції	Сем.	Лабор.	Ін.зав.	СРС		Лекції	Сем.	Лабор.	Ін.зав.	СРС	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
1	Тема 1. Вступ до безпеки життєдіяльності та цивільного захисту	10	2	2	-	-	6	-	-	-	-	-	-	
2	Тема 2. Основи законодавства з безпеки життєдіяльності та цивільного захисту	10	2	2	-	-	6	-	-	-	-	-	-	
3	Тема 3. Менеджмент безпеки, правове забезпечення та організаційно–функціональна структура захисту населення та адміністративно – територіальних одиниць у нс.	10	2	2	-	-	6	-	-	-	-	-	-	
4	Тема 4. Мінна безпека.	10	2	2	-	-	6	-	-	-	-	-	-	
5	Тема 5. Пожежна безпека.	10	2	2	-	-	6	-	-	-	-	-	-	
6	Тема 6. Правила пожежної та техногенної безпеки в Україні.	10	2	2	-	-	6	-	-	-	-	-	-	
7	Тема 7. Домедична допомога.	10	2	2	-	-	6	-	-	-	-	-	-	
8	Тема 8. Ознаки ураження БОР, високотоксичними хімічними речовинами, компонентами запалювальної зброї та ракетного палива.	10	2	2	-	-	6	-	-	-	-	-	-	
9	Тема 9. Електробезпека.	10	2	2	-	-	6	-	-	-	-	-	-	
	Усього годин	90	18	18	-	-	54	-	-	-	-	-	-	

4.2. Аудиторні заняття

1.1.1. Аудиторні заняття (лекції, семінарські (практичні) заняття) проводяться згідно з темами та обсягом годин, передбачених тематичним планом.

1.1.2. Плани лекцій з передбачених тематичним планом тем визначаються в підрозділі 1.2 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

1.1.3. Плани семінарських (практичних) занять з передбачених тематичним планом тем, засоби поточного контролю знань та методичні рекомендації для підготовки до занять визначаються в підрозділі 1.3 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3. Самостійна робота студентів

1.1.4. Самостійна робота студентів включає завдання до кожної теми та індивідуальні завдання.

1.1.5. Завдання для самостійної роботи студентів та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в підрозділі 1.4 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

5. Методи навчання та контролю

Під час лекційних занять застосовуються:

- традиційний усний виклад змісту теми;
- слайдова презентація.

На семінарських та практичних заняттях застосовуються:

- дискусійне обговорення проблемних питань; вирішення ситуаційних завдань;
- повідомлення про виконання індивідуальних завдань.

Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться у формах:

- усне або письмове (у тому числі тестове) бліц-опитування студентів щодо засвоєння матеріалу попередньої лекції;
 - усне або письмове (у тому числі тестове) опитування на семінарських заняттях;
- виконання поточних контрольних робіт у формі тестування;
- захист підготовленого звіту про виконання ІНДЗ;
 - складання окремих видів документів за ситуаційними завданнями;
- захист підготовленого публічного виступу.

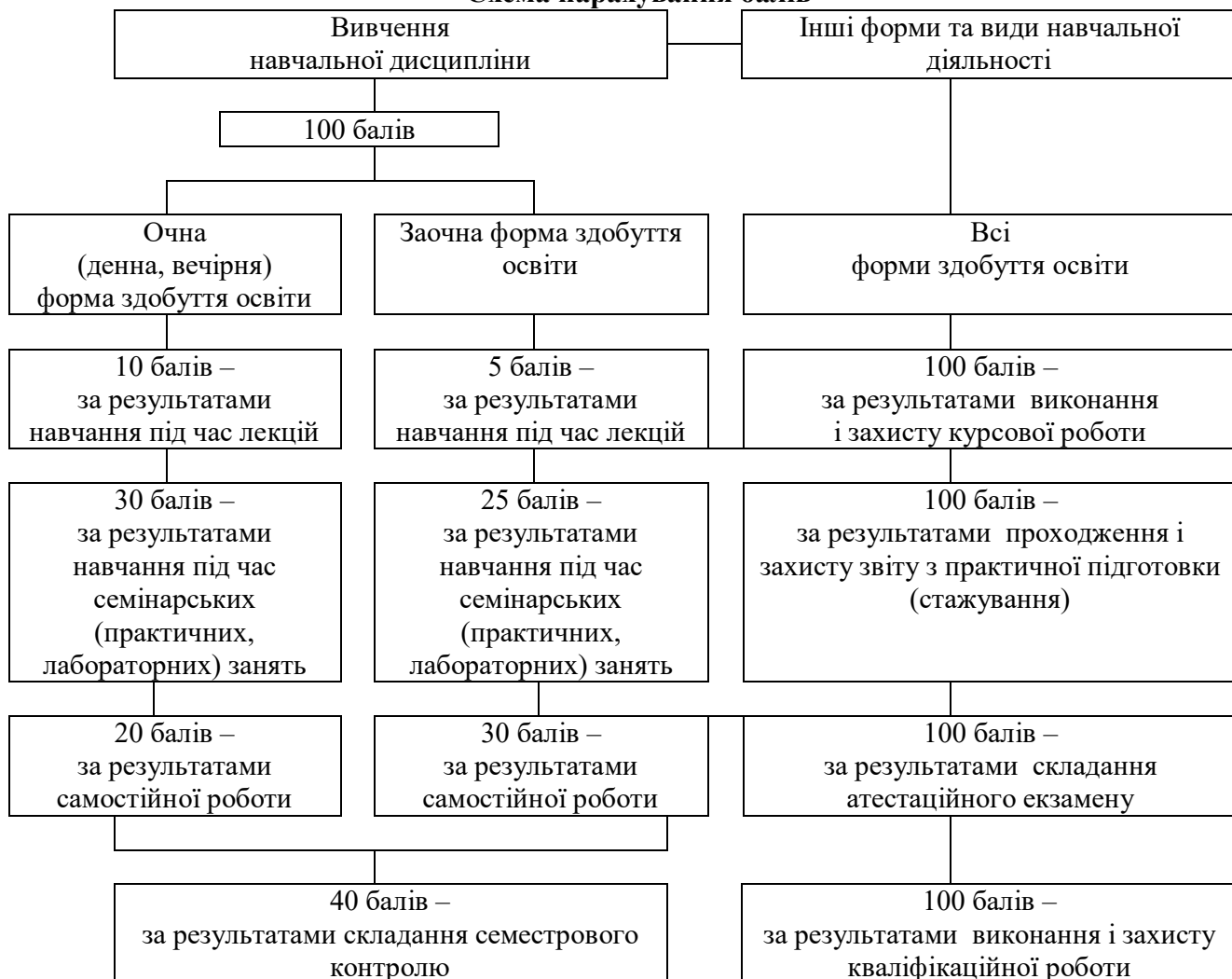
Підсумковий семестровий контроль

Проводиться у формі усного заліку. Структура залікового білету включає три теоретичних питання.

6. Схема нарахування балів

Обсяг балів, здобутих студентом, обчислюється за сумою балів, здобутих під час кожного із занять, передбачених навчальним планом, і визначається згідно з Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права.

Схема нарахування балів

7. Рекомендовані джерела

7.1. Основні джерела

1. Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року із змінами від 8 грудня 2004 р.: Офіц. видання. К.: «Ін Юре», 2006 р.
2. Кодекс цивільного захисту України від 2 жовтня 2012 року № 5403–VI.
3. Навчальний посібник з дисципліни «Безпека життєдіяльності та цивільний захист»: навч. посіб. – Дніпро: ПП Вахмістров О.Є., 2022. 148 с.
4. Стиценко Т.Є., Пронюк Г.В., Сердюк Н.М., Хондак І.І. «Безпека життєдіяльності»: навч. посібник. – Харків: ХНУРЕ, 2018. 336 с.
5. Безпека життєдіяльності та охорона праці. Навчальний посібник для здобувачів вищої освіти із галузі знань 08 «Право», спеціальність 081 «Право». Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 219 с.
6. Класифікатор надзвичайних ситуацій ДК 019:2010. Наказ Держспоживстандарту України від 11 жовтня 2010 р. № 457.
7. Постанова КМУ від 9 січня 2014 р., № 11. Про створення Єдиної Державної Системи Цивільного Захисту (ЄДСЦЗ).
8. Наказ Міністерства внутрішніх справ України 06.08.2018 № 658 «Про затвердження Класифікаційних ознак надзвичайних ситуацій».
9. Науково-методичний центр цивільного захисту та безпеки життєдіяльності. Матеріали з питань мінної безпеки та надзвичайних ситуацій [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://nmc.dsns.gov.ua/pl/katalog-materialiv-bezpeka-minna-bezpeka-nadzvicaini-situaciyi> (дата звернення: 16.12.2025).
10. Правила пожежної безпеки в Україні: Наказ МВС України від 30 грудня 2014 № 1417. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0252-15>
11. Наказ МВС України від 11.2018 № 879 „Про затвердження Правил техногенної безпеки”. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1346-18/print>
12. Волянський П. Б., Гринзовський А. М., Гур'єв С. О. та ін. «Домедична допомога на місці події: практичний посібник» / за заг. ред. проф. П. Б. Волянського та проф. С. О. Гур'єва. Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2020. 224 с.
13. Ознаки ураження БОР, високотоксичними хімічними речовинами, компонентами запальної зброї та ракетного палива [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://virt.ldubgd.edu.ua/pluginfile.php/283148/mod_resource/content/1/Симптоми_Перша%20допомога.pdf (дата звернення: 16.12.2025).
14. Жидецький В. Ц. «Основи охорони праці». Львів: Афіша, 2005. 349 с.
15. Іванов В. Г., Дзюндзюк Б. В., Александров Ю. М. «Охорона праці в електроустановках». – Київ: АТ «ОКО», 1994. 226 с.
16. ДНАОП 0.00-1.21-98. «Правила безпечної експлуатації електроустановок споживачів» [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.dnop.kiev.ua>
17. ДНАОП 1.1.10-1.01-97. «Правила безпечної експлуатації електроустановок» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dnop.kiev.ua> (дата звернення: 16.12.2025).
18. Правила будови електроустановок. Електрообладнання спеціальних установок. Київ: Укрархбудінформ, 2001. 118 с.

7.2. Допоміжні джерела

1. Виговська Т. В. Екологічний вплив ракетної техніки на довкілля // Екологічний вісник. 2006. № 1. С. 18-20.
2. Заплатинський В. М. Полімовний тлумачний словник з безпеки: підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2009. 120 с.
3. Знай та умій. Практичні рекомендації щодо дій населення в екстремальних ситуаціях. Хмельницький: НМЦ цивільного захисту та життєдіяльності Хмельницької області, 2006. 70 с.
4. Іванова І. В. Безпека життєдіяльності: навчально-контролюючі тести / В. Іванова, В. М. Заплатинський, С. П. Гвоздій. Київ: Саміт-книга, 2005. 148 с.
5. Кулалаєва Н. В. Ручні та пересувні засоби пожежогасіння: основні типи та безпечне використання: навч. посіб. / Н. В. Кулалаєва, В. О. Михайлюк, Халмурадов. Київ, 2011. 189 с.
6. Панкратов О. М. Безпека життєдіяльності людини у надзвичайних ситуаціях: навчальний посібник / О. М. Панкратов, О. К. Міляєв. Київ: КНЕ, 2008. 232 с.
7. Пожежна безпека будівель та споруд / Кулешов Н. І., Уваров Ю. В., Оле Л., Пустомельник В. П., Єгурнов Ф. І. Харків, 2004. 271 с.
8. Стеблюк М. І. Цивільна оборона та цивільний захист: підручник. Київ: Знання-Прес, 2007. 487 с.

8. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. База нормативно-правових актів України <https://zakon.rada.gov.ua/>
2. Державна служба України з надзвичайних ситуацій <http://www.mns.gov.ua/>
3. Державні будівельні норми України <https://dbn.co.ua/load/normativy/dbn/1>
4. Державні санітарні правила та норми <https://medprosvita.com.ua/mozderzhavni-pravila-normi-pidbirka/>
5. Інститут державного управління та наукових досліджень з цивільного захис НД ЦЗ) <https://idundcz.dsns.gov.ua/>
6. Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів <http://www.menr.gov.ua/>